

Ομιλία της κ. Λίνας Μενδώνη, Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού

«η αναγνώριση του Μουσείου Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος είναι το πρώτο βήμα για τη διαδικασία πιστοποίησης που το ΥΠΠΟΑ επιθυμεί να προχωρήσει με ταχείς ρυθμούς, όχι μόνο για τα ιδιωτικά, αλλά και για τα κρατικά μουσεία. Το Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος είναι το πρώτο ελληνικό μουσείο που ολοκλήρωσε με επιτυχία τον κύκλο της διαδικασίας Αναγνώρισης με την υποβολή των απαιτούμενων φακέλων. Είναι το πρώτο μουσείο που αναγνωρίζεται επίσημα από το Υπουργείο Πολιτισμού ότι έχει οργανωθεί και λειτουργεί σύμφωνα με τα επαγγελματικά και επιστημονικά πρότυπα που το ΥΠΠΟΑ έχει θεσπίσει, δηλ. σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 45 του Ν. 3028/2002, δυνάμει του οποίου εξεδόθη το 2011 η υπουργική απόφαση "Περί ίδρυσης και αναγνώρισης μουσείου. Χρειάστηκε να περάσουν αρκετά χρόνια από το 2002 που ψηφίστηκε ο νόμος, μέχρι το 2011, ώστε οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, όχι χωρίς εσωτερικές κατά κύριο λόγο, αλλά και εξωτερικές –λιγότερες– αντιστάσεις, να προχωρήσουν στην κανονιστική αυτή πράξη, η οποία θέτει τις προϋποθέσεις για την ίδρυση μουσείων από το Δημόσιο να πιστοποιεί μουσεία που δεν ανήκουν στο Δημόσιο.

Το Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, εγκαινιάσθηκε το 2005 από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον αείμνηστο Κωστή Στεφανόπουλο και είναι αφιερωμένο στη σφαγή των Καλαβρύτων που συντελέστηκε στις 13 Δεκεμβρίου 1943, όταν όλοι οι κάτοικοι της πόλης οδηγήθηκαν στο Δημοτικό Σχολείο, το οποίο σήμερα στεγάζει το μουσείο. Εκεί διαχωρίστηκαν σε άνδρες και παιδιά άνω των 13 και σε γυναίκες και παιδιά κάτω των 13 ετών και στη συνέχεια η πρώτη ομάδα οδηγήθηκε σε λόφο της περιοχής και εκτελέσθηκε.

Όλοι όσοι έχουν ασχοληθεί με την έκθεση του μουσείου τεκμαίρουν ότι ο τρόπος και η μουσειολογική προσέγγιση, η οποία αξιοποίησε τα υλικά τεκμήρια του γεγονότος αλλά και την προφορική ιστορία, όσο και ο μουσειογραφικός σχεδιασμός, επιτρέπουν στον επισκέπτη να προσεγγίσει ένα τραγικό γεγονός με ακρίβεια, αντικειμενικότητα, με βάση την ιστορική αλήθεια, χωρίς περιττές συναισθηματικές φορτίσεις.

Η συμβολή του στη διατήρηση και ανάδειξη της ιστορικής μνήμης και η πλούσια δραστηριότητά του το έχουν καθιερώσει ως ζωτικό κομμάτι της τοπικής κοινωνίας, αλλά και ευρύτερα. Η εμβέλειά του απλώνεται εντός, αλλά και εκτός των συνόρων της χώρας μας.

Η αναγνώρισή του είναι η χειροπιαστή απόδειξη ότι ανοίγει ένας κύκλος αναβάθμισης όλων των μουσείων της χώρας, ιδιωτικών και κρατικών, που όταν ολοκληρωθεί, όλοι πιστεύουμε ότι θα έχουμε ένα διαφορετικό μουσειακό τοπίο στην Ελλάδα.

Το 2011 άρχισε η διαδικασία για τα μη κρατικά μουσεία. Είναι ώρα για το υπουργείο Πολιτισμού για τις αρμόδιες υπηρεσίες, τα γνωμοδοτικά όργανα, κάτι αντίστοιχο να ξεκινήσει και μάλιστα εμφατικά, για τα κρατικά μουσεία.

Είμαστε σε μια εποχή που μόνο μέσω αξιολόγησης και πιστοποίησης μπορούμε να κατοχυρώσουμε αυτό το οποίο προσφέρουμε. Και αυτό πρέπει να κάνουμε. Η αναγνώριση των μουσείων αποτελεί ένα σύστημα αξιολόγησης, το οποίο απουσίαζε μέχρι σήμερα από τον κόσμο των ελληνικών μουσείων και τις διοικητικές διαδικασίες της Ελληνικής Πολιτείας.

Δεν είναι όμως τόσο καινούργιο για τον υπόλοιπο κόσμο, αν σκεφτεί κανείς ότι οι ΗΠΑ ξεκίνησαν να πιστοποιούν τις μουσειακές τους υποδομές και τη λειτουργία των μουσείων ήδη από το 1971. Πολλές και σημαντικές ευρωπαϊκές χώρες έχουν καθιερώσει από τη δεκαετία του '80 και του '90 τέτοιες διαδικασίες και το σύστημα αυτό έχει επεκταθεί στον Καναδά, στην Αυστραλία, στη Ν. Ζηλανδία και αλλού. Σήμερα, με τη διαδικασία που ξεκίνησε το 2011 το Υπουργείο Πολιτισμού, περισσότερα από 30 μουσεία έχουν δείξει ενδιαφέρον να μπουν στην διαδικασία πιστοποίησης.

Είναι ένας σημαντικός αριθμός, αν σκεφτεί κανείς ότι για τα ελληνικά δεδομένα, η διαδικασία της οποιασδήποτε αξιολόγησης μάλλον απωθεί και απορρίπτεται. Το γεγονός ότι περισσότερα από 30 μουσεία προσέρχονται αυτοβούλως για να αναγνωριστούν, χωρίς κανείς να τα πιέσει, είναι ένα τεράστιο βήμα.

Η διαδικασία της αναγνώρισης (ή και Πιστοποίησης, όπως εναλλακτικά αναφέρεται συχνά) αφορά σε όλα τα Μουσεία που έχουν τουλάχιστον τριετή λειτουργία από την ίδρυσή τους και στην οποία προσέρχονται εθελοντικά, προκειμένου να αυτοαξιολογηθούν με βάση τις καλύτερες σύγχρονες πρακτικές στο χώρο της μουσειολογίας. Η αυτοαξιολόγησή τους γίνεται με βάση έναν φάκελο, λεπτομερειακά Έντυπα που έχει δημιουργήσει το ΥΠΠΟΑ και αφορά στην επάρκειά τους σε προσφερόμενες υπηρεσίες στους επισκέπτες, σε προσωπικό, σε κτηριακές υποδομές και, φυσικά, στη διαχείριση των συλλογών τους. Η διαδικασία δεν έχει χαρακτήρα αδειοδότησης, αλλά βελτίωσης μέσω της αυτοαξιολόγησης.

Από το 2014 υπάρχει η πρόβλεψη η διαδικασία της πιστοποίησης των Μουσείων, να είναι επιλέξιμη δαπάνη στο ΕΣΠΑ. Μέχρι σήμερα η διαδικασία αυτή δεν αξιοποιήθηκε. Αυτό που ζητώ από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου να προχωρήσουν κατά προτεραιότητα. Μας ενδιαφέρει η αξιολόγηση, μας ενδιαφέρει η πιστοποίηση. Στόχος μας είναι η διαδικασία να τρέξει γρηγορότερα και ουσιαστικά.

Τα κίνητρα και τα ανταποδοτικά οφέλη των μουσείων που αναγνωρίζονται είναι σημαντικά: το "αναγνωρισμένο" μουσείο διαθέτει αυξημένες πιθανότητες να ενταχθεί σε προγράμματα χρηματοδότησης και να αντιμετωπιστεί με ευελιξία σε ζητήματα κινητικότητας συλλογών και συνεργασιών με άλλες χώρες. Παράλληλα, ανήκει σε ομάδα μουσείων που φέρει ειδικό σήμα αναγνώρισης και απολαμβάνει προνόμια (ενημέρωση, προτεραιότητα συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα, συμπερίληψη σε μεγάλους ταξιδιωτικούς οδηγούς, προβολή).

Σήμερα, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού θέλει να δώσει κάποια επιπλέον κίνητρα. Ένα βασικό θέμα, το οποίο απασχολεί κεντρικά την κυβέρνηση, είναι η προσβασιμότητα των ατόμων που έχουν προβλήματα, στον Πολιτισμό. Επομένως, τα μουσεία τα οποία θα πιστοποιούνται, θα χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού για την αναβάθμιση των υπηρεσιών τους στην πρόσβασης ΑμεΑ, ή της προσβασιμότητας τυφλών με απτικά συστήματα κλπ.

Χαιρόμαστε ιδιαίτερα που φθάσαμε σήμερα, έστω και με καθυστέρηση στην πρώτη πράξη Αναγνώρισης Μουσείου στην Ελλάδα. Είναι πού σημαντικό ότι η πρώτη αυτή αναγνώριση αφορά στο Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος. Ήταν από τους πρώτους φακέλους που η τότε αρμόδια Διευθύντρια, η κ. Τέτη Χατζηνικολάου, και πρόεδρος σήμερα της επιτροπής για την πιστοποίηση, έθεσε υπόψη μου, όταν ανέλαβα τη γενική γραμματεία του Υπουργείου τον Μάιο του 1999. Επομένως, έχω κάθε λόγο να χαίρομαι που, έστω και είκοσι χρόνια μετά, το συγκεκριμένο μουσείο απολαμβάνει αυτής της τιμής.

Ελπίζω και εύχομαι το παράδειγμα αυτό, τη διαδικασία της πιστοποίησης, να επισπευσθεί και όλο και περισσότερα μουσεία να ακολουθήσουν το πρότυπο του Μουσείου του Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος».